

LA ESQUELLA

DE LA

TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH
 HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya.

Números atrassats 20 céntims

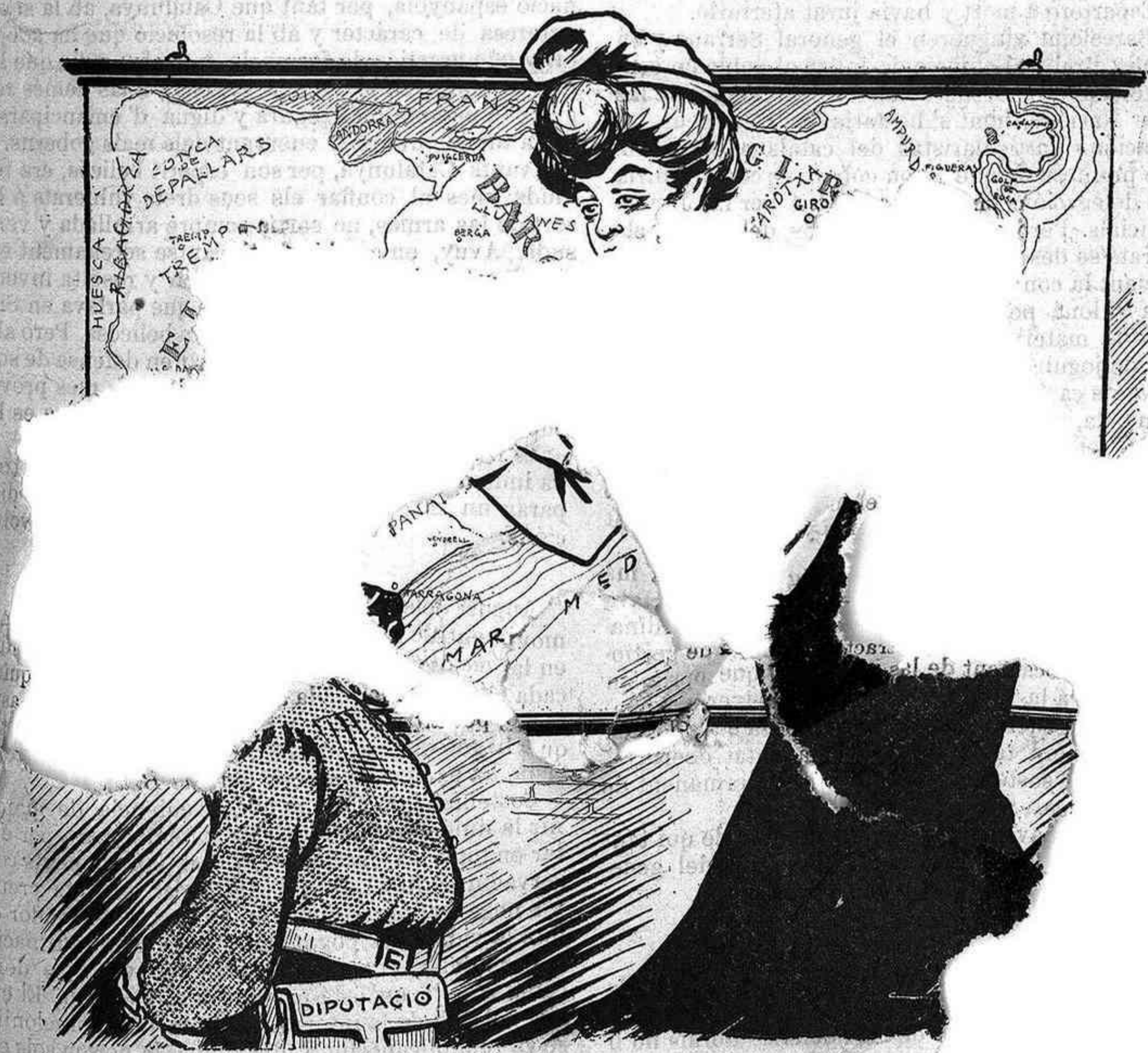
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
 BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas.
 Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

ESCOLA ELEMENTAL

—Digas, noy; en aquest moment, ¿quina es la part del món que més ha de cridar?
 —Fernando Póo.
 —Carabassa, y has perdut el curs.

CRONICA

ENCARE jo 'ls he conegut als homes dels anys 40 al 43, l'època de las famosas bullangas barceloninas que tingueren son comens ab la cayguda y 'l desterro de María Cristina, y acabaren ab la regencia del general Espartero y ab l'entronisament de la dura y sanyuda reacció moderada.

Donava gust de sentir explicar á n' aquells homes belicosos els extraordinaris sucesos que tan fonament conmogueren á la ciutat de Barcelona, entre ells l'entrada d'Espartero, l'any 40, portat en triomf á pes de brassos ell y son caball, entre las aixordadoras aclamacions de un poble delirant, boig d'entussiasme, y la vinguda del mateix general, dos anys després, rabiós contra aquell mateix poble que tant l'havía aclamat, resolt á «reedificar las derruidas murallas de la Ciutadela ab els ossos dels barcelonins» (frasse textual) y llansar sobre Barcelona una pluja de bombas, pera deixarla després entregada per espay de tres ó quatre días als horrors de l'anarquía.

Aixís castigava aquell patrici l'enteresa catalana.

La coalició de tots els catalans contra 'l poder central s'havía fet casi unánime davant de las complacencias del govern d'Espartero ab Inglaterra, que amenassavan la vida de la industria catalana. Pera rendir l'altívés dels catalans, no trobá 'l regent del regne medi més expedit que atacar el treball de Catalunya. Davant de aixó, las masses obreras que formavan el partit exaltat, no vacilaren un moment en portar el seu concurs al partit moderat, que odiava á Espartero á mort y havia jurat aterrarlo.

A Barcelona vingueren el general Serrano y en González Brabo al objecte de inflar al poble en sentit revolucionari. Desde 'l balcó de la Fonda de las Quatre Nacions, hont s'hostatjavan, coneixent las inclinacions particularistas del catalans, feren solemne promesa de que 'l nou govern se constituiria ab las delegacions en dret per las Juntas provincials. Pero

moderats se desanunciant la concelona's doná pe contra 'ls matei servir de joguimencia, de caenyada,

donavan un moment de treva, mirava sempre ab rezel tota tendencia del poble á coaligarse ab els enemichs dels governs lliberals.

Escarmentat per lo ocorregut en las bullangas del 40 al 43, condemnava las agitacions del bieni progressista (del 54 al 56), veyent en ellas un gran perill favorable al entronisament de la reacció.

—No s'hi pot anar ab els reaccionaris— solía dir—perque en el riu revolt son ells, en definitiva, els únichs que hi pescan.

Gran fortuna sería que aquell home lleal y reflexiu, modelo de desinterés y de civisme, pogués contemplar avuy el grandiós moviment que s'está operant á Catalunya, puig tinch per segur que no sols l'aprobaria sino que s'posaria al davant, ab tota la seva ánima de bon catalá y de demócrata republicá irreductible.

Ab quánta fruició veuria el cambi extraordinari que s'ha operat en la conciencia del poble y en las costums!..

Tan mateix hi va una distancia inmensa desde 'ls temps aquells en que 'l nomenarse demócrata era igual que 'l titularse avuy terrorista, als actuals días, en que de demócrata blasona tothom, vejentse que 'ls mateixos carlins entran á formar part de la solidaritat catalana, organizada baix el fi concret de reclamar que 's restableixin á la provincia de Barcelona las garantías constitucionals y que 's negui la aprobació de una ley encaminada á reconéixer la existencia dels delictes de opinió y á posar trabas á la lliure emissió del pensament.

Aqueixa solidaritat catalana tan ferma, com justificada, en pró del manteniment de las públicas libertats, coloca á Catalunya á la vanguardia de la nació espanyola, per tant que Catalunya, ab la seva enteresa de carácter y ab la resolució que ha adoptat y que practica de fer us de tots els medis que la ley reconeix en el ciudadá, ensenya á las demás regions la manera més segura y digna d'emanciparse de la tutela onerosa y enervant dels mals governs.

Avants Catalunya, per son esperit belicós, era temuda; mes al confiar els seus drets vulnerats á la sort de las armas, ne sortía sempre arrollada y venuda. Avuy, en cantantse serenament en ar y resulta inven que parlava en Sila belicosa. Pero als ar en defensa de sos més provi es la

Es...
ba imitac
parar un
cióne

Auguri dels re
moviment de s
en la guardia
cada
ermada
ració, per otra part molt
que hagué d'exposar el Sr. C
lista, ha excitat els nervis del Sr. B.

Sostenia el Sr. Girona la conveniencia de mantenir la unió entre catalanistas y republicans, per evitar en todas las elecciones el triomf dels elements conservadors y lliberals. Y l'Avi Brusi se'n fa creus, y's nega á admetre que 'l Sr. Girona, conservador de tota la vida, haja pogut fer una semblant afirmació.

Per lo vist, el venerable *Diari* no veu ni's dona compte de lo qu'está passant al seu entorn. El criteri polítich de la inmensa majoria dels barcelonins se va republicanisant á ulls vistos. Ja no son sols els

el n
res j
caig
zels c
an ta
ractá per
ocament de las murallas
á la ciutat, ansiosa de creixer y expan
general Narváez s'hi oposá en rodó ale
oera tenir subjecta á la ciutat oberta, se
sostenirhi una guardia permanent de
es.

avan els moderats al poble de qui tant
vit per' acabar ab el domini del gene
Y tant es lo que 'l temían.

*
* *

Clavé, mártir sempitern de la s reaccionaris, á qui fins com r de las Societats Corals no li

DE MATINADA

—Vigilant, feu el favor de cridar á n' aquest senyor. Digueuli que 's llevi, que ja ha dormit prou.

qu' eran tinguts per demagogos els que volen la República: aquesta solució va guanyant adeptes en totes las classes socials de la nostra terra. No hi ha qui no compregui que l' aspiració autonómica casi general á Catalunya, únicament pot tenir solució adequada dintre de la forma republicana.

Y no tenen els conservadors que inquietarse si las circunstancias sempre superiors als prejudicis dels homes, influheixen en la conciencia pública en un determinat sentit. Conservador era Mr. Thiers y fou, ab l' Assamblea de Burdeos, composta en sa inmensa majoria de monárquichs, el fundador de l' actual República francesa.

P. DEL O.

VICTORIAS

X

Filla de las serras de la patria mía,
filla de montanya, Fada del Amor,
per tú mas canturias, per tú ma poesia...
Filla de las serras de la patria mía
per tu la poesia que guardo en mon cor!..

Jo sé que t' adoro, verge sobirana,
estoig de tendresa; tresor de virtut:
germana dels àngels, de las flors germana...
Jo sé que t' adoro, verge sobirana,
ab tota la forsa de ma juventut.

Sé qu' en ta grandesa ets incomparable,
com incomparable ets en tos anhels,
quan per amor lluytas sé qu' ets indomable...
Sé qu' en ta grandesa ets incomparable,
que ningú l' avensa en terras, ni cels.

Sé que tú m' estimas y que jo t' adoro;
sé qu' eixa victoria fá l' avenir meu;
que tinch quant desitjo, que rés més anyoro...
Sé que tú m' estimas y que jo t' adoro,
sé que ma victoria m' ha tornat un deul..

Filla de las serras de la patria mía,
filla de montanya, Fada del Amor,
per tú mas canturias, per tú ma poesia...
Filla de las serras de la patria mía
per tú la poesia que guarda mon cor!..

J. OLIVA BRIDGMAN

Si jo fos regidor

Si jo fos regidor, en la próxima sessió del Ajuntament demanaria la paraula y es molt probable que entre jo y algun altre concejal s' entaulés el següent diálech:

Jo:—He demanat la paraula pera saber si es cert, com aquests días ve assegurant la prempsa, que hi ha el propòsit d'urbanisar la plassa de Catalunya.

L'ALTRE:—Es cert, y al donar els diaris las breus notícias per ells publicadas sobre l'assumpto, ho han fet ab l'idea de veure de quína manera cau el nostre projecte en la opinió.

Jo:—Donchs comenso á participarli que la opinió está unánimement en contra d'aquest desatino.

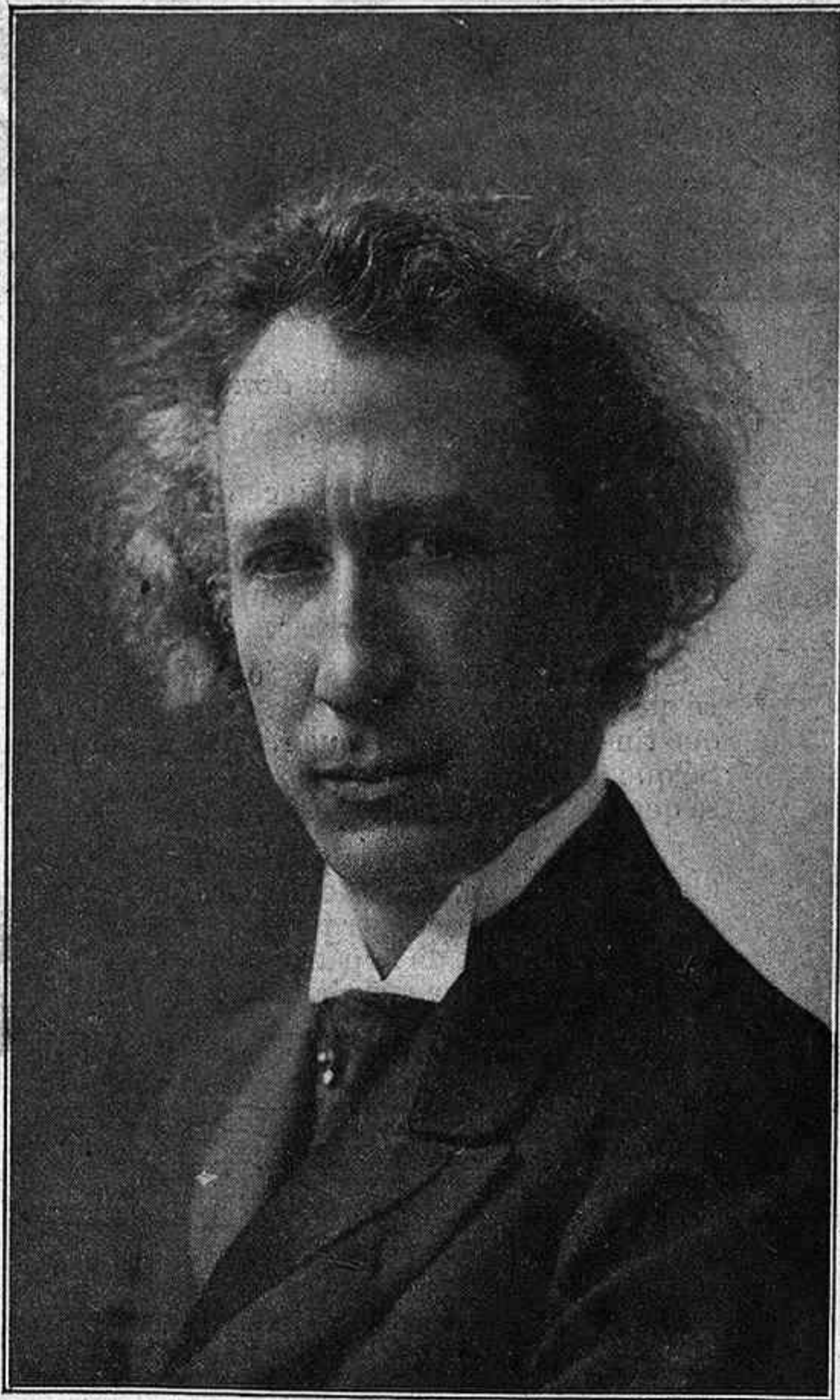
L'ALTRE:—¿Desatino?

Jo:—O un'altra cosa pitjor, com per exemple despilfarro, prodigalitat ó malversació de caudals de menors.

L'ALTRE:—No sé veure...

Jo:—Jo li explicaré. En primer lloch, el públich troba altament ridícul l'empenyo mostrat pel Municipi en estar á tot' hora remoyent la plassa de Catalunya, com si per' aplicar la nostra activitat no hi hagués altre camp que aquell. Dos anys, dos interminables anys, hi hem tingut una brigada d' homes y carros en gran número, rebaixant la rasant, trayent terra d'aquí, posantne allá y afirmant el paviment en millor ó pitjor forma. Y ara que 'ls barcelonins se creyan que allí ja no hi havia res més que fer que cuydar els arbres, deixarlos créixer y esperar que la plassa 's convertís en una espléndida toya de verdura, ara se surt ab la *pata de gallo* de la urbanisació formal y definitiva, com si aquí definitiu hi hagués res, ni la formalitat l'haguessin coneguda may ni sisquera pel forro.

FIGURAS ARTÍSTICAS

EMILI SAUER

Célebre pianista, que ha vingut pera donar dos concerts al *Principal*.

L'ALTRE:—Durs me semblan els conceptes...

Jo:—Pero merescuts. En el fons del projecte no s'hi veu altre propòsit que 'l de favorir els interessos del tranvia y 'ls de las empresas empedradoras, desatenent en absolut las conveniencias del públich, que ab aquesta millora, com ab moltes de las que realisa l'Ajuntament, corre'l perill de sortirne descalabrat y ab un gep á la butxaca.

L'ALTRE:—No obstant, la plassa de Catalunya necessita...

Jo:—La plassa de Catalunya, ara com ara, no necessita res. Ampla, plana, dotada d'arbrat que dintre de pochos anys constituhirá un bosch magnífich, tal com avuy está ja está bé, y el públich no desitja altra cosa sinó que no la toquin, ni baix cap pretext se limiti l'espai que successivas modificacions han vingut á senyalarli. Aixampliar aceras, trassar grans círculs, establir *burladeros*, alterar, en una paraula, l'estat actual de la plassa es contrariar el gust de Barcelona y destruir lo que tants anys y tants esforços ens ha costat. Tot lo que allí 's fassi, sigui lo que sigui, s'hi farà perque sí, sense necessitat, ab l'objectiu potser de protegir els interessos d'algú, pero may els dels bons barcelonins, que ni remotament havían sospitat la conveniencia de tal reforma.

L'ALTRE:—Pero ¿vosté creu que la plassa ha de quedar eternament del modo que está avuy, sense un adorno, sense un monument?...

Jo:—¿Quí sab lo que 's farà ab el temps, si las *cullitas son bonas* y las cosas varian! De la eternitat no hi ha per qué parlarne. Quan tot ens marxi vent en popa y 'ls quartos ens sobrin, no dich jo que no 's pugui intentar una millora, sempre que sigui millora de debó, de la nostra hermosa plassa. Ara no hi ha que pensar en tocarla per res. El seu millor monument es la grandiositat ab que encanta la nostra vista; els seus més preuhats adornos, els tendres plátanos que aviat se coronarán d'encisador fullatje.

L'ALTRE:—Permeti que li digui que...

Jo:—¿Que aquestas rahóns no 'l convencen? Es que no hi ha pitjor sórt que 'l que no vol ohir. La ciutat sí que n'está de convensuda; la ciutat que paga y calla y que posa en las nostras mans els seus interessos, nó perque 'ls malgastém en reformas y andalusadas que ningú demana, sinó en obras verdaderament útils y de conveniencia general. Al sol anunci d'aquest projecte d'arreglo ó desarreglo de la plassa, la gent s'ha aixecat alarmada, protestantne ab totas las sevas forsas. Si á la primera noticia ja la opinió se 'ns desmanda, ¿qué no dirá de nosaltres quan sábiga que l'import d'aquesta criatura ha d'ascendir á prop de cent mil duros? ¿Qué pensarà d'una corporació que aixís derrotxa 'ls diners, sobre tot sabent com sab el públich, qu'estém

ELS QUE SE 'N VAN

JOSEPH M.ª PEREDA

Ilustre novelista espanyol

Morí á Santander el dia 1.º del corrent.

entrampats fins al coll, que á la Casa de Lactancia (*Publicidad* del dimars) devém deu mesos als vaquers que 'ns proveeixen de llet, que hi ha empleats que cobren ab retrás espantós y que aquí en materia de pagos tot va *manga por hombro*?

L' ALTRE:—Observi que ara, quan haguém fet l' empréstit...

Jo:—Els fondos del empréstit no han de servir pera desgraciar plassas, sinó pera ferne de novas. Recordis la justa acritut ab que Barcelona, en pes va sabatejar als concejals del bien anterior per la seva desmesurada afició á celebrar tiberis pagant la Pubilla. Procurém, donchs, no incorre en parecut anatema. La *urbanisació* de la plassa de Catalunya, disbaratada, absurda, no reclamada per cap necessitat urgent, es en rigor un tiberi moral—no m' atreveixo á calificarlo d' immoral,—pero de tots modos tiberi, que nosaltres, regidors honrats y conscients, no podém ni devém autorisar. Gastar diners en aquesta obra desguitarrada, es llenarlos, tirarlos estúpídament á la claveguera y exposarnos á que 'l públich ens xiuli al sortir d' aquí y 'ns digui que per aquest viatge no necessitava alforjas ni cambiar d' administradors.—

Aixó es lo que jo diria en la próxima sessió del Municipi, si fos regidor.

Y com que no 'n soch, als concejals bons entenedors, salut... y *pupila*.

A. MARCH

¡XIM, XIM, XIM!...

¿Qu' és aquesta música que ab sos alegres sons alegra el barri?

¿Qu' és?... Mireu el calendari y ell us ho dirá «ab sa muda eloqüencia.»

Estém á 31 de Desembre del any 1905, y una comissió del Excelentíssim s' encamina á la plassa de la Revolució, de Gracia, á inaugurar el mercat públich allí construhit.

¡Xim, xim, xim!...

Per xó sona la música; per xó 'ls carrers del voltant están de festa; per xó la multitud aplaudeix y victoreja á la comitiva oficial, encarregada, per autonombament de presidir l' acte.

¡Xim, xim, xim!...

¿Qué més pot desitjar un vehinat que veure realizadas las sevas aspiracions, durant tant y tant temps en vá formuladas?

S' han acabat aquells banchs desconjuntats; s' han acabat aquellas barracotas guexas y ruinosas. El barri va á disfrutar per fi d' un mercat nou de trinca, clar, espayós, construhit ab ferro y mármol...

¡Xim, xim, xim!...

Pero... ¡que calli la música!.. Aném á sentirne de frescas. El regidor que actúa en

NOTA TRÁGICA

TERESA CONESA

Jova bailarina, assassinada al *Edén Concert* el dia 27 del mes passat.

aquest moment de mestre de ceremonias va á parlar. ¡Ohímlol!

—¡Ciudadans!... *Hoy es día de júbilo* per aquesta part de Gracia.

(Un fort picament de mans ofega las paraulas del orador.)

—Com segurament recordaréu, us varem prometre edificarvos un mercat al vostre gust, y aquí 'l teniu. ¡Paraula es paraula!.. No es un local gran com el del Born ó 'l de Sant Antoni; pero modest y tot, resulta una demostració de lo molt que l' Ajuntament us estima, y ompla perfectament las vostras necessitats.

(¡Bravo, bravo!)

—Seguiulo, recorreulo, examineulo ab els ulls serens de la imparcialitat, y haureu de reconéixer que nosaltres, quan volém fer

una cosa, la fem bé.—

¡Xim, xim, xim!...

—Dintre de las sevas reduhidas proporcions hi ha de tot. Vejéu allá las taulas de las gallinayres; vejéu aquí els puestos dels carnicers, y els dels peixaters, y 'ls dels venedors de verdura, y 'ls dels remulladors de cigrons... ¡Pueblo soberano!... ¿estás content?

NOU SISTEMA

—¿Qu' ets boig, Tófol? ¿No veus que ja s' acabat el Carnaval?

—Ja ho sé, pero com que tinch ganas de matarme y 'm falta valor, he pensat que vestintme de bailarina no deixaré de sortir algú que 'm fassi els comptes.

Al primer pis:—¡Aquella gran llagosta!

Al segon:—¡Aquells llagostinets!

—¡Sí, sí, sí!
 —¿Hem complert la paraula que ab vosaltres
 teníam empenyada?
 —¡Sí, sí, sí!
 —Donchs, ja no 'ns queda res més que dir. Aquí
 us doném el mercat. Preneune possessió, disfruteu-
 lo, y que per molts anys pugui servirvos d' alberch
 y de motlo de fer quartos.
 (¡Molt bé!... ¡Bravíssim!... ¡Música, musical!...)
 ¡Xim, xim, xim!...
 Y queda solemne y oficialment inaugurat el mer-
 cat de la plassa de la Revolució.

*
 *
 *

Som al 9 de Mars.

Han passat, donchs, desde 'l 31 de Desembre, dos
 mesos llarchs de talla.

A pesar de lo qual, el mercat de la Revolució,
 aquell mercat tan solemnement inaugurat el darrer
 día del any 1905, no ha pogut ser entregat al servey
 públich, per la senzilla rahó de que ENCARE ESTÁ
 TANCAT.

¿Cóm quedan davant d' aixó els divertidíssims
 senyors que ara fa dos mesos presidían la inaugu-
 ració d' un local que 68 días després d' haverse
 inaugurat encare ha d' inaugurar-se?

Jo no ho sé, pero no importa. ¡Que repiqui el
 bombol! ¡Que vajin sonant els platerets!...

¡Xim, xim, xim!...

MATÍAS BONAFÉ

HISTÓRICH

Un vell molt tranquil
 d' una xeixantena
 d' anys, ranco y pelat
 de cara y de testa,
 qu' encar va al detrás
 de carn fresca y tendre,
 va llegir un jorn
 que al Teatro Romea
 d' aquesta ciutat
 feyan la comedia
Donas.

—¿Donas fan?
 (va dirse 'l subjecte).
 ¡Ves si son trempats
 els d' aquí Romea!
 Me 'n vaig á comprar
 ara una lluneta,

Al quint:—Arengadas.

no arribés el cas
 de que 'm trobés sense.
 Si 'ls cómichs fan *Donas*,
 també 'n faig jo 14 centas!...
 ¡Veuré m eixa nit
 qui 'n sortirá mestre!

LLEÓ VILA Y HUGUET

LLIBRES

¡ABAJO LAS ARMAS! per BERTA DE SUTTNER.—Ni de
 l' obra ni de l' autora se 'n tenia coneixement en aquest
 recó d' Europa que se 'n diu Espanya. Pera cridar l' aten-
 ción ha sigut menester que l' any passat li sigué adjudicat
 el premi Nobel; pero tan alta recompensa no l' hau-
 ría pas obtinguda si préviament no s' hagués fet popular
 en tots aquells païssos ahont se segueix al día el movi-
 ment literari y la evolució de las ideas.

¡Abajo las armas! Aquest sol títul expressa la tenden-
 cia, el pensament y l' objectiu del llibre, consistent en un
 alegat hermosíssim contra la guerra. Diffícilment podrían
 acumularse major número de arguments de rahó y de
 sentiment contra aquest terrible assot de l' humanitat,
 llegat de las états bárbaras, que no ha lograt encare ano-
 rrear la civilitació moderna, per més que va en camí de
 conseguirho.

SE PRACTICA EL DEJUNI

Al tercer:—Llus de primera.

Al quart:—Bacallá.

A la vía pública:—Las espinas... y bon profit.

La baronesa Suttner no sé si ha escrit realment un tros de la seva vida: lo que sí s' pot assegurar que tot lo que conta podria haverli ocorregut, tal es la vibració de sinceritat que palpita en tota la novela. Successivament ens fa assistir á la guerra de Italia (1859); á la de Prussia y Austria contra Dinamarca (1864); á la de Prussia contra Austria (1866) y á la d' Alemania contra Fransa (1870-71). Tots aquests successos influhiren dolorosament en la seva existencia, y lo que sufrí y lo que perdé, 'ns deixa entreveure els grans sufriments y las pérduas que á las familias ocasionaren aquellas lluytas y 'ls grans danys que produhiren á la civilisació.

Ab un art admirable está desarrollat el pensament humanitari que guía la seva ploma: el per qué dels instints bélichs, que tenen son origen en la educació errada que 's dona als infants; las causas que originan l'obcecació dels que al art de la guerra consagran la seva existencia: tota la complexitat de impulsos y sentiments que influheixen en l'esperit dels exércits, dels governs y dels pobles: l'exemple dels que professant ideas pacíficas van á la guerra sense convicció, pero en cumpliment d'un heróich deber... y al costat d'aquesta finura d' exploració psicológica en l'ánima dels individus y de las multitudes, una serie de quadros de horrors y desastres y un sens fi d'arguments irrefutables contra 'ls prejudicis y 'ls errors dels partidaris de la destrucció y de la matansa.

Sols una dona, pero una dona dotada de un gran cor y de un talent excels podria escriure un llibre tan hermós, verdader Evangeli de la pau, del progrés y de la civilisació humana. Tothom l'hauria de llegir, per tant que no hi haurá ningú que 'l llegeixi, que no li presti la seva més absoluta conformitat, á impuls del sentiment y de la reflexió. *Abajo las armas* es á la vegada que un' obra bona,

per son gran valor literari una bona obra en el sentit étich y social de la paraula. Digna es dels majors elogis la Casa Henrich y C.^a, per haverla inclosa en sa *Biblioteca de novelistas del siglo XX*.

TARTARÍN DE TARASCÓ d' ALFONS DAUDET. Traducció catalana de SANTIAGO RUSIÑOL.—Tartarín de Tarascó, tipo provensal, creat per l' immortal novelista, s' ha fet popular en tot lo món. Si Alfons Daudet no hagués escrit cap altre llibre, li bastaria aquest per' assegurarli la immortalitat.

¿Y qui millor que 'l nostre Rusiñol el podia traduir al catalá? Entre 'l geni del autor y la idiosincrassia del traductor hi ha tantas concomitancias en la manera de sentir y d' expressarse, que 'l passar el llibre de una llengua á l'altra, no havia de perdre 'l més mínim perfúm de aquell humorisme especial mescla de ironía y sentiment, que constituheix una de sas més agradosas y atractivas características.

Magnífica ocasió de que la famosa novela 's popularisi entre 'ls lectors de la terra, dat que, á pesar de formar un volúm elegant y d'esmeradas condicions tipográficas, se ven al ínfim preu de una pesseta.

La Revista comercial *Mercurio* ha imprés en un volúm apart els notables discursos sobre la *Supressió del impost de Consums* y 'ls *Pressupostos del Estat pera 1906*, fets en els mesos de novembre y desembre últims en el Congrés per D. *Joseph Zulueta y Gomis*, intelgent y zelós diputat per Vilafranca del Panadés.

Son traballs, per la seva importancia, dignes de destacar-se del *Diario de Sesiones*, que casi ningú llegeix.

GRACIENSE.—*Vals-Boston*, pera piano, de L. BONATERRA GRAS, publicat per la Casa M. Salvat, magatzém de música.

RATA SABIA

PRINCIPAL

La senmana se n' ha anat en música.

Granados, el pianista poeta, delicat y sugestiu, lo mateix quan compon que quan executa, ha regalat als seus admiradors ab dos concerts verdaderament selectes tant per l' elecció de las pessas, com per la manera magistral ab que foren executadas.

Entre composicions de Beethoven, de Schumann, de

Liszt, de Grieg y altres autors notables, ens feu sentir algunes sonoras de Scarlatti, escrites pera clavicordi, y que 'l Sr. Granados tingué la fortuna de descobrir y 'l genial acert de armonisar acomodantlas al piano modern, ab respecte de devot y trassa de mestre, que li dona dret á ufanarse ab el títul de colaborador del famós músich italiá.

En tots conceptes mereix en Granados la fama que ha sapigut guanyarse aquí y al extranger de ser un del primers y mes personals pianistas contemporanis.

Dilluns, primer concert de l' *Associació musical de Barcelona*, que fou en quant al éxit que alcanzá un verdader *crescendo*.

Prescindim de la primera part que comprenia l' obertura del *Egmont* de Beethoven y 'l *Concert en fa major* de Haendel. L' interés del auditori estava concentrat en la interpretació del *Kyrie y Gloria* de la *Missa solemnis* de Beethoven, dos pessas, com total l'obra, colossals, estupendas y tan erissadas de dificultats, que son pocas las corporacions que s' atreveixin á acométreles. L' *Associació musical*, ab sos solistas, ab sos coros, ab la seva orquesta en número de 150 executants baix la direcció intel·ligent y sobria del mestre Lamote de Grignon las interpretá á conciencia, obtenint una merescuda ovació.

No hi ha que dir ab quanta ansietat s' esperan els demés números integrants de la *Missa entera*, reservats pera 'ls successius concerts. L' éxit del dilluns es una garantia segura del que obtindrán els altres. L' *Associació musical de Barcelona*, ab aquest gran aconeteixement artístich, s' haurá coronat de gloria.

En la tercera part s' estrená un preciós *diálech* de 'n Mas y Serracant, plé de inspiració y magistralment contornejat; s' executá ab brío genial el *Psyche y Eros* de Cessar Franck, y 's posá fi á la vetllada ab l' obertura dels *Mestres cantaires* de Wagner, que ab sa felís y ben ajustada execució promogué l' entusiasme del públich.

ROMEA

Casi no val la pena de parlar de *La taca de café*, per ser un arreglo de un arreglo castellá... y ja es sabut que nosaltres concedim la preferencia que 's mereixen á las obras originals. Bastará dir que 'l públich s' hi fá un panxó de riure.

El monólech *Pep Botelle* revela del principi á la fi la mes experta de 'n Guimerá. Se tracta de un borratxo empedernit, á qui la seva muller cansada de mals tractes, abandona, fugint ab un amich, y quan ell, enterat del succés, se disposa á anarle á escometre ganivet en má, s' entrebanca ab el bressol ahont se troba 'l seu fill, y s' enterneix y jura despendre's del mal vici que l' ha portat á dos passos de la perdició.

Com se veu, no sols ab l' amoníach se corretxeig el vici de la beguda: també s' emplean ab éxit, á lo menos en el teatro, las concepcions dels poetas.

El Sr. Borrás interpretá 'l monólech, donant molt relleu al tipo y á las escelents condicions literarias de l' obra. L' autor sigué cridat al escenari; pero no s' hi pogué presentar, per no trobarse en el teatro.

EN ELS DEMÉS TEATROS

Ab éxit ha inaugurat sas funcions en el *Tivoli* una bona companyia de sarsuela del género xich, de la qual me proposo parlar més extensament, quan ab algun estreno 'm proporcioni ocasió de ferho.

He de passar de llarch sobre 'l concert del *Orfeo catalá* donat dissapte á *Novetats*, per quant l' *Orfeo catalá* ja fá algun temps que passa de llarch sobre LA ESQUELLA y no trobo que m' estigui bé anar allá ahont per lo vist no 'm volen.

A *Eldorado* la companyia Balaguer-Larra, que conta además ab el concurs de las Sras. Catalá, Alverá y altres apreciables artistas, ha comensat la temporada ab molt bon peu. Bé es veritat que las obras—en sa majoria lleugeras—que s' posan en escena, alcanzan una execució esmeradíssima. El públich ho sab y 's dona cita en el teatro, celebrant las agudesas dels autors y la gracia dels intérpretes, principalment dels Srs. Balaguer y Larra, que contan entre nosaltres un gran aplech de admiradors.

Aquells periódichs de Madrit que tant atacan á Barcelona, haurían de veure que no som els catalans tan exclusivistas com ells s' empenyan en pintarnos. Aquí sabém distingir tot lo que val.

Al *Nou Retiro*, la famosa Giudice, acompanyada d'en Saludas y en Gil Rey, cantá diumenje á la tarde una *Africana* de primera. La Giudice, al descendir als teatros populars ab tots els seus mérits, bé mereix que se la califiqui de *reyna democrática* del art lírich.

Molt ben rebuda s' ha vist l' obra d' espectacle y ball titulada *Un viaje prodigioso*, que vé posantse en el *Teatro Apolo*. Resulta una producció molt entretinguda, y tal com ha sigut montada, además, molt vistosa.

En el *Circo Español* hi hagué la senmana passada una desgracia: la ferida en un ull del actor Parreño, que li ocasioná, naturalment, sense volguer, el seu company Sr. Delhom, al interpretar una escena de desaffió de un melodrama.

En un principi 's deya que li havia buydat l' ull. Afortunadament no ha resultat cert, havent pogut el Sr. Parreño, rependre 'ls seus treballs.

Vaja, que després de tot—y més val aixís—no ha sido nada lo del ojo.

N. N. N.

DEJUNIS

Els vehins de Barcelona de un quant temps á aquesta part, en materia de dejunis hi estém tan acostumats, que al venir els de Quaresma ja ningú 'n fa gens de cas.

Se comprén que aixó succeheixi aquí, ahont tothom ja sab que per obra d' uns quants tipos que tallan el *bacallá*, be 't pot dir que som un poble que s' *atipa dejunant*.

Si no fos que en nostra terra corren uns ayres tan sans que fins matan els microbis *polítich-ministerials*; uns ayres qu' ells sols allunyan las més negras tempestats y fan que 'l sol resplandeixi en tota sa integritat.

Si no fossin aquests ayres que alentan als catalans; que portan calcs á n' els ossos y donan ferro á las sanchs, segur que tots estaríam més sechs encare qu' un clau.

Figúrinse las senmanas y els mesos qu' estém passant menjant no més *pá... triotisme*, (qu' es una mena de *pa* que 's veu que á molts els engreixa més que 'ls sigrons als soldats.)

Figúrinse que nosaltres desde temps inmemorial dejuném de *pa* barato, de ví pur y bona carn;

Estém mal servits de higiene; *fem festa* de netedat; aném escassos d' impostos equitatius, mesurats; estém pansits de butxaca y molt magres de treball;

Aném curts de vigilancia; no tenim tranquil·litat, ni quartos, ni policia que puga servir pel cas d' atrapar als que fan bombas, garantint als ciutadans la hisenda y la respectiva seguretat personal.

Y com si encare fos poca aquesta gran sequedat, aquest dejuni contínuo dels elements essencials pera la vida d' un poble desitjós de llibertat, tenim encare de viure ab la boca ab pany y clau,

DESILUSIÓ

—¡Ayay!... Aquell minyó d' allà, ¿no es aquell senyoret tan mudat que al ball dels francesos va anarte tota la nit al darrera?

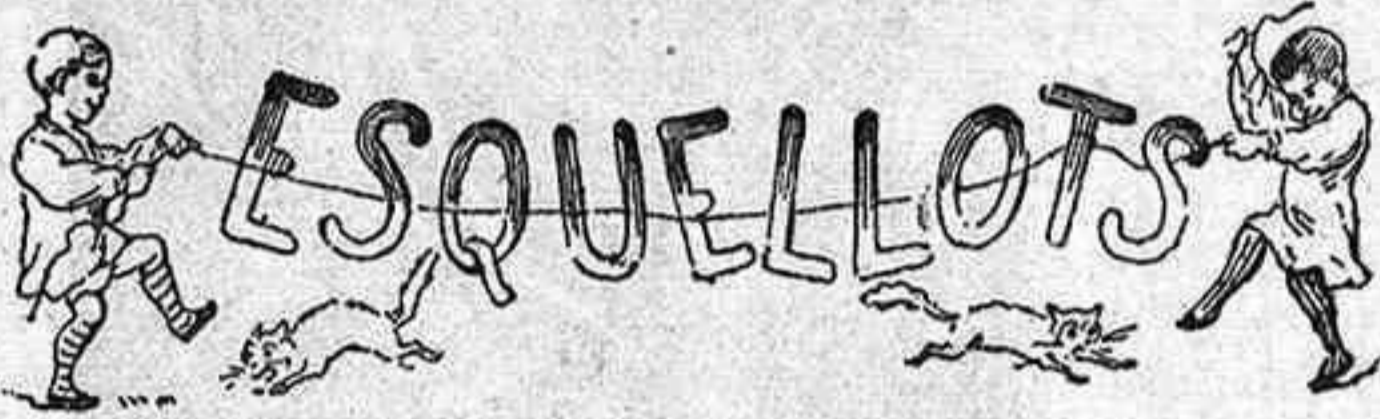
—Sí que ho es... Y va dirme qu' era mitj conde, y total, repari, ¡un fadrí adroguer!

(Dibuix de J. Sardà)

y ab la espasa de Damocles
suspesa damunt del cap..!
¡No 'n teníam prou á casa
ab las maluras locals
com per exemple: las febres,
las Companyías del gás,
la de las Aguas... etzetra,
no 'n teníam prou, no cá!..
Necessitavam, per torna,
mals més grossos, generals!..

Ja tenen rahó els que diuen
qu' en aquesta capital,
en qüestions de garantías
y de drets individuals,
el *dejuni* dura sempre
perque es *Quaresma* tot l' any!..
Mes per 'xó, no dupti 'l poble,
que si unit segueix lluytant,
no caldrá que arribi á Pasqua:
Ja 'ns el menjarém el xay!..

PEP LLAUNÉ

La *solidaritat* catalana va adquirint cada día major *solidés*. Tan forta s' ha fet, que al topar y refregarse ab el projecte de Lley de jurisdiccions qu' en Moret donava per intangible, l' ha deixat que casi no hi ha medi de aprofitarlo.

Es precis desenganyarse: de totas las armas la més poderosa es tenir rahó.

Y Catalunya de rahó 'n té que n' hi sobra.

*
* *

Tots els cárrechs que 's dirigeixen als components de la *solidaritat*, se reduheixen á un:

¿Cóm se pot admetre, diuen, que homes de agrupacions de una manera de pensar tan distinta, com els republicans; els regionalistas de la dreta y 'ls tradicionalistas, s' hajan pogut arribar á unir?

Els que formulan aquest dupte no procedeixen ab la deguda sinceritat.

Perque essent Catalunya la que 's veyia amensada ¿qué més natural que la unió de tots els catalans pera procedir á la seva defensa? El sentiment de defensa de lo que s' estima es instintiu.

*
* *

No son, ni poden ser inmorals aqueixas unions desinteressadas.

La base de la immoralitat recau excludivament en las conxorras políticas dels explotadors del presupost, tan freqüents entre 'ls homes de las oligarquias imperants.

Y els que han incorregut en aquest pecat, no tenen dret pera ofendre als adversaris.

Millor farían si callessin embolcallats en sa propia confusió, perque al ofendre'ls encare 'ls enardeixen y fortifican.

Párrafo curiós de un discurs del Sr. Junoy pronunciat, dilluns, en el Congrés:

«Tan poco conocéis á los catalanes que allí habéis enviado á un pretor, que al oír en una reunión hablar del Greco, preguntó si era un diputado provincial.»

Vels'hi aquí 'l retrato de un Ponci *Gedeón*, que ni pintat pel mateix Greco.

Varen reunir-se dilluns els membres de la Cámara de Comers pera designar als vocals que han de formar part de la comissió encarregada d' estudiar y determinar las comunicacions marítimas regulars que al Estat li convé fomentar especialment.

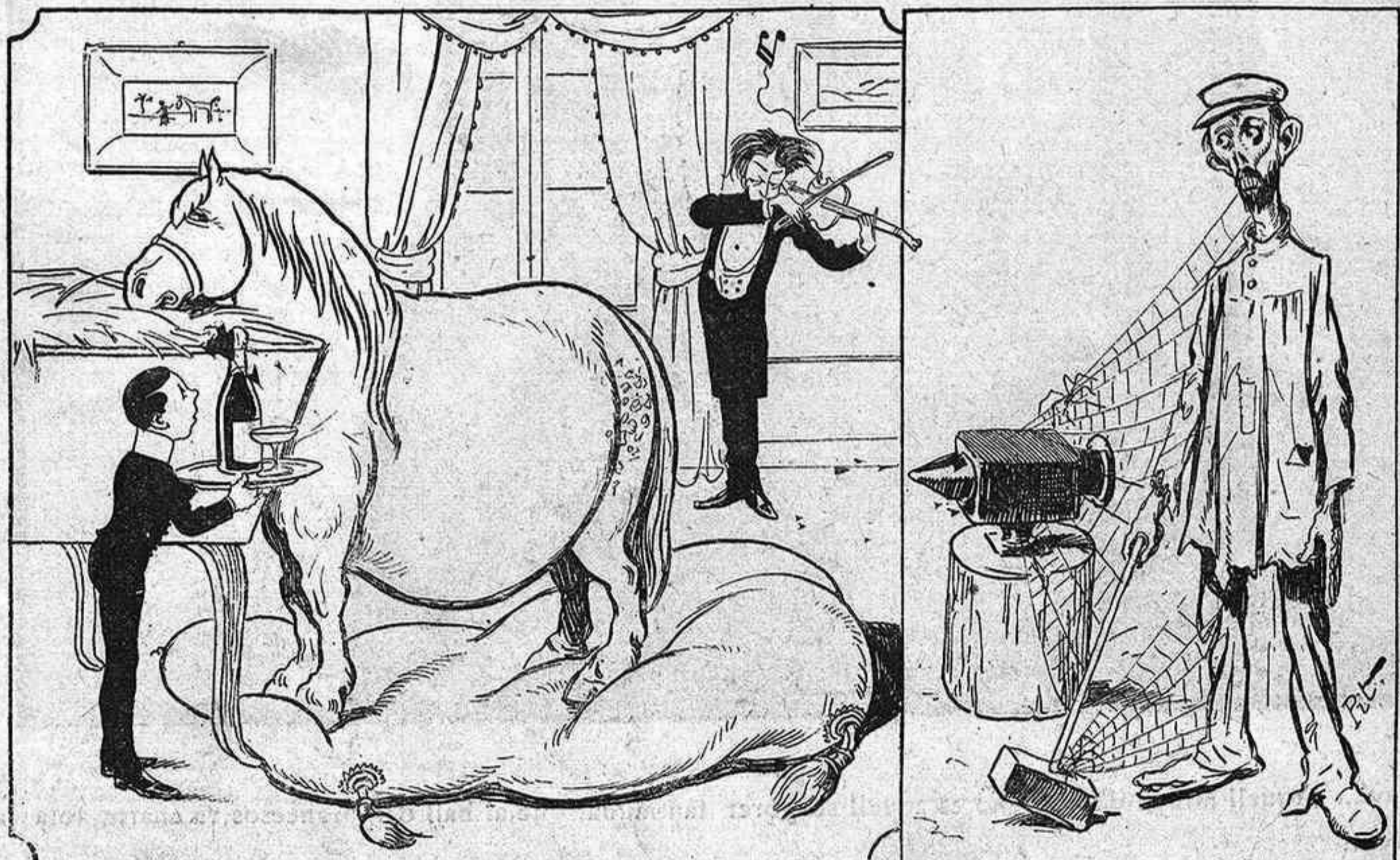
Y en la votació celebrada al efecte, quedá derrotada la meytat de la candidatura oficial, armantse entre 'ls votants un xafarranxo que ab una mica més s' agarbonan.

Está vist: no hi ha mars més alborotats y perillosos de naufragi, que 'ls mars del favor, quan son molts els que 's disputan una ganga.

El *Poble catalá* dona compte de lo següent:

«No fa molts días fou presentada al Govern civil

QÜESTIÓ DE RASSAS

Pera fomentar la rassa nacional, deu mil pessetas.

Pera la rassa treballadora, res.

EL SUPLICI DE TÁNTAL

una instancia comunicant á la primera autoritat gubernativa de la provincia que un Sr. X. volia fundar en esta localidad una publicaci6n mensual la cual aparecerá el día 14 de cada mes y se dedicará exclusivamente á la propagaci6n de la literatura, será escrita en catalán y se imprimirá en el establecimiento H., etc. Aquestas son las paraulas textuales del document.

»Donchs bé: després de marcar ab llapis blau las paraulas *será escrita en catalán*, la instancia fou pasada al despaig del Excm. Gobernador, tornantla als pochs moments pera ferla veure al qui l' havia presentada, ab la denegaci6n firmada y rubricada per la primera autoritat civil de la provincia.»

* *

Vels'hi aquí com els que menos s' ho podían esperar, sofreixen las conseqüencias de la suspensi6n de las garantías constitucionals.

¡Fins la literatural... Una 'manifestaci6n ignocent, agena per complert á la política!...

Pero no hi ha més: ¡s' ha de patir!

Els principals escultors barcelonins han formulat una protesta contra la cicatería de la Junta de Obras del Port, que ha tret á concurs la fabricaci6n de un grupo escult6rich destinat al coronament de l' estaci6n que s' está construhint en las inmediaci6ns del desembarcader de la Pau.

El grupo representant la ciutat de Barcelona protegint al Comers y á la Navegaci6n ha de constar de tres figuras, de tres metres d' alsaria.

Y la Junta del Port ofereix per ell 2,500 pessetas.

Els escultors diuhen que no 'n tenen ni pera fer els modelos... si es que no hi han de posar diners á sobre.

* *

—Vaja, durant la Quaresma no las haurfan d' ensenyar aquestas cosas. ¡Aixó es excitar al pecat!

EL CARDENAL NO VA Á SEVILLA

—¿Tant mateix ho ha deixat corre all6 d' anar á la terra de las olivas?

—Sí, senyora: ja tinch prou oli aquí.

Jo crech que la Junta de Obras del Port en vista de que no trobará qui per aquest preu pugui evaquar decorosament el seu encàrrech, podria modificar el pensament.

Res de *Barcelona protegint al Comerç y á la Navegació*. Més valdrá posarhi *Els senyors de la Junta de Obras del Port protegint á l' Escultura*.

Y en quant al tamany bastará que sigui el de las figuretas de pessebre.

Una cosa ben modesta... y sobre tot que desde baix no 's vegi.

La mort del insigne novelista Pereda ha sigut molt sentida á Barcelona, no sols en els círculs literaris, sino entre 'ls molts admiradors que tenian sos llibres entre nosaltres.

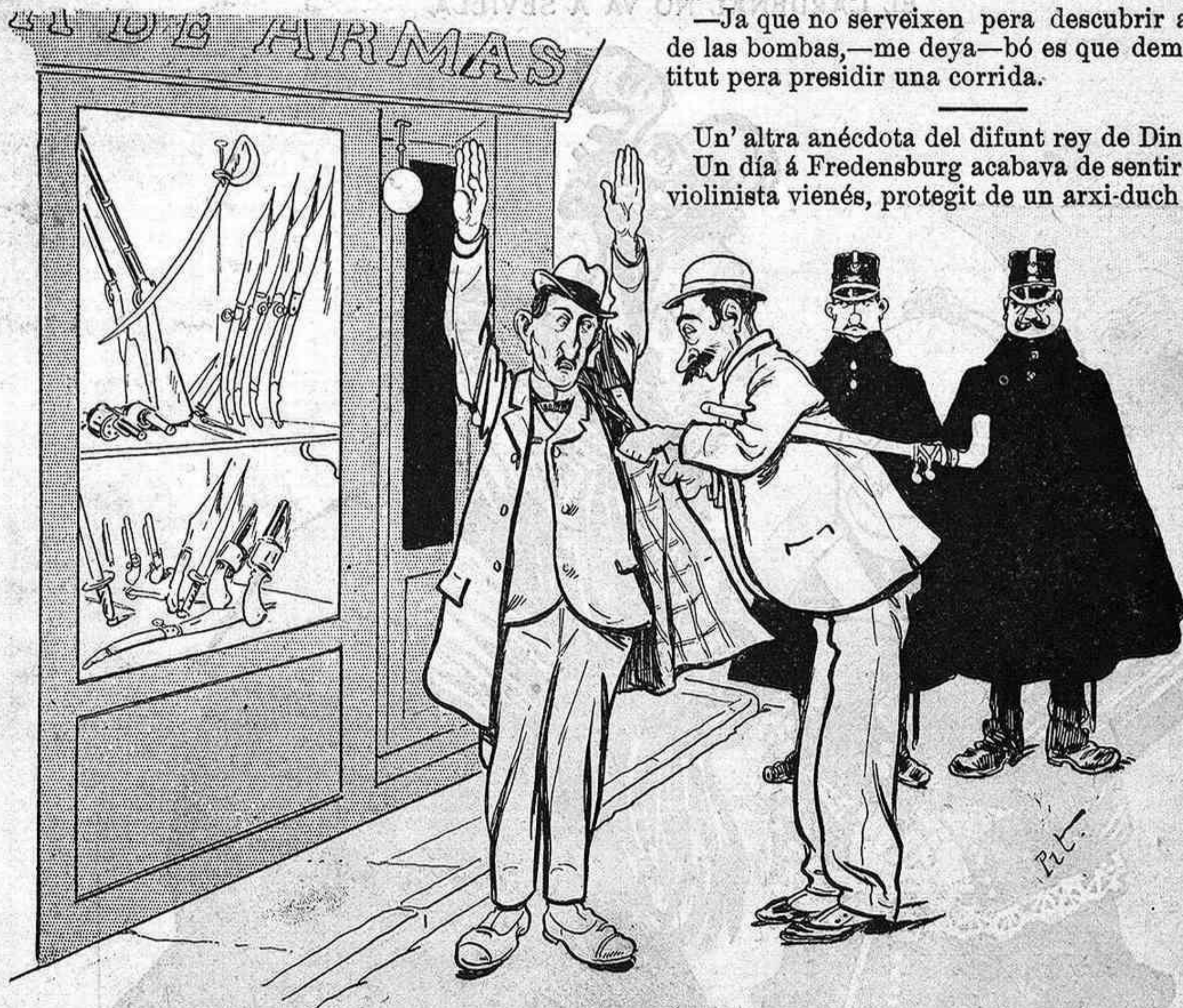
Tothom els llegia y 'ls admirava, per ser representació de una especie de regionalisme castellá inspirat en la observació certera de la Naturalesa y realzat ab un llenguatge castís, sense enfarfechs retòrics, tot d' or, y de una puresa incomparable.

Fou en Pereda un digne fill de Santander, y 'l cantor sens rival de las bellas del mar y la montanya. Com á escriptor es d'aquells privilegiats que no moren may.

Una noticia consoladora sobre l' alta missió de la policia:

«Han ingresado en la cárcel dos individuos del Cuerpo de seguridad que, completamente embriagados, detuvieron anteanoche en un café del Paralelo, á un vendedor de relojes y luego se avinieron á dejarle en libertad, mediante la entrega de un reloj de acero.»

ELS CACHEOS

—Home, en lloch de registrar-me á mí, que no porto res, ¿no valdria més que registrés aquest aparador d' aquí al davant?

Aixó de que estiguin completament borrarxos al realisar la seva hassanya, en lloch d'afavorirlos, encare 'ls perjudica. Primer de tot, perque demostra la seva propensió á quedarse ab lo qu' es dels altres, si es cert l' adagi llatí que diu: «*in vino veritas.*»

Y en según lloch, per no ser un rellotje sol el que volgueren ferse seu, dat que, estant enterbolits, devían veure'n dos.

Un per barba.

En una atenta comunicació suscrita pel President de la Societat Coral *Euterpe*, s' invita á LA ESQUELLA á associarse á un llohable pensament que ha tingut aquella benemérita institució.

Se tracta de recabar del Ajuntament l' acort de que sigui colocada una lápida commemorativa en la fatxada de la casa del carrer de Xuclá, ahont morí l' insigne músich-poeta, creador de la institució coral, imprimint al acte de la colocació la major pompa y solemnitat possible.

No creyém que existeixi un sol barceloní que no aculli ab un aplauso la noble iniciativa de la societat coral *Euterpe*.

Bó es consignar que la primera corrida de toros donada diumenje en las Arenas, no la va presidir cap regidor de Barcelona.

Sembla que ja s' ha acabat la rassa dels regidors taurómacos... encare que per aquest motiu no faltará, probablement, qui 'ls tatxi de *separatistas*.

*
*
*

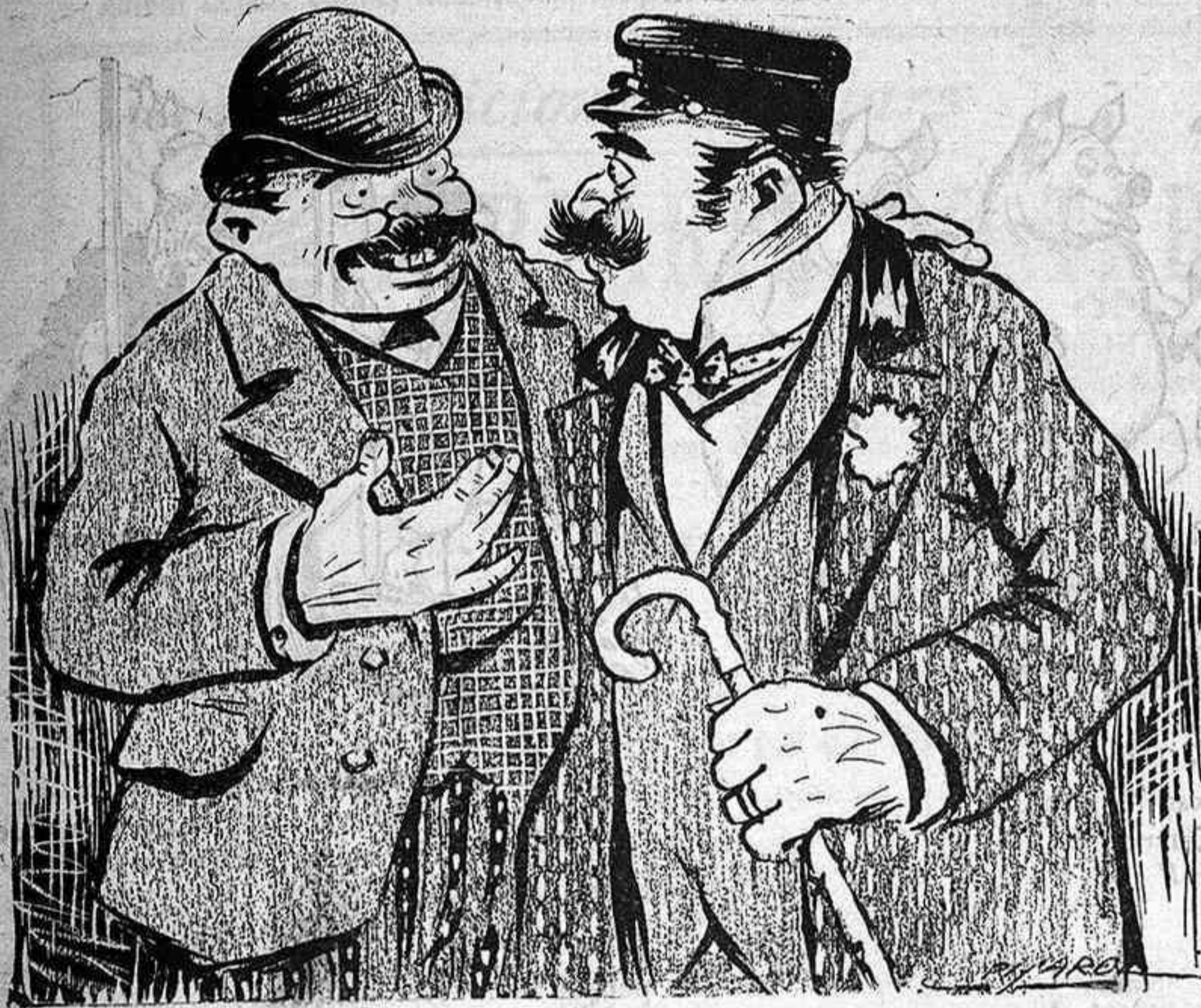
La presidencia la desempenyá un inspector de policia y, segons noticias, no se'n va sortir malament.

Aixís, á lo menos, ho reconeixia un amich meu, assistent al acte:

—Ja que no serveixen pera descubrir als autors de las bombas,—me deya—bó es que demostrin appetit pera presidir una corrida.

Un' altra anécdota del difunt rey de Dinamarca:
Un día á Fredensburg acabava de sentir á un jove violinista vienés, protegit de un arxi-duch que l' ha-

EQUÍVOCH

—Jo soch franch...
—¿Franch? Donchs digas que cada dia vals menos...

vía llansat, logrant l' assistència á l' audició de la Cort danesa.

Feya una calor tropical; el concertista suhava á raig fet y, terminat el concert, el rey se li acostá, dihentli ab son accent més benévol:

—He sentit á Sivori...

El violinista, encantat, s' incliná, tot esponjantse'l front.

—He sentit á Ole Buel...

El violinista s' incliná casi fins á terra.

—He sentit á Sarasate...

El violinista casi caygué de jenolls.

—Pero jamay, cap d' ells...

El violinista, pressentint l' elogi, comensá á entrar en convulsions.

—Pero jamay, cap d' ells— continuá el monarca— he vist que suhés ni la meytat de lo que ha suhat vosté!

Per tranquils als Estats Units.

Un membre del Parlament del Ohio va proposar una moció originalíssima. Demaná sencillament que 's concedís als metjes la facultat d' en-

viar al altre barri á tot malalt tingut per incurable.

Naturalment que serían els metjes els enemics més acérrims de aquest sistema expeditiu. Un malalt incurable es una vinya. ¿Y qui es el boig que arrabassa una vinya seva en plena producció?

*
*
*

Mes no hi hagué necessitat de posar á proba l' interés dels galenos, per tant que la proposició del membre del Parlament del Ohio, sigué objecte de una escridassada general per part dels seus colegas.

Y 'l bon home, aturrullat, acabá pera confessar el móvil verdader de la seva iniciativa.

—Tractava— digué— de complaure á una senyora jova, que té la desgracia d' estar casada ab un marit paralítich, del qual no sab com desferse'n.

Després de aquesta franca declaració, si no se 'n va á corre-cuyta del saló de sessions li pegan.

Xascarrillo de postres.

En el mon hi ha quatre especies de homes: —

1.ª Els que no saben res, ni saben que no saben res. Aquests son els tontos: eviteulos.

2.ª Els que no saben res y saben que no saben res. Aquests son els ignorants: instruhiulos.

3.ª Els que saben alguna cosa y no saben que sápigam alguna cosa. Aquests son els adormits: des-
perteulos.

4.ª Els que saben que saben y lo que saben. Aquests son els sabis: seguiulos.

SOLUCIONS

Á LO INSERTAT EN LO NÚMERO 1414

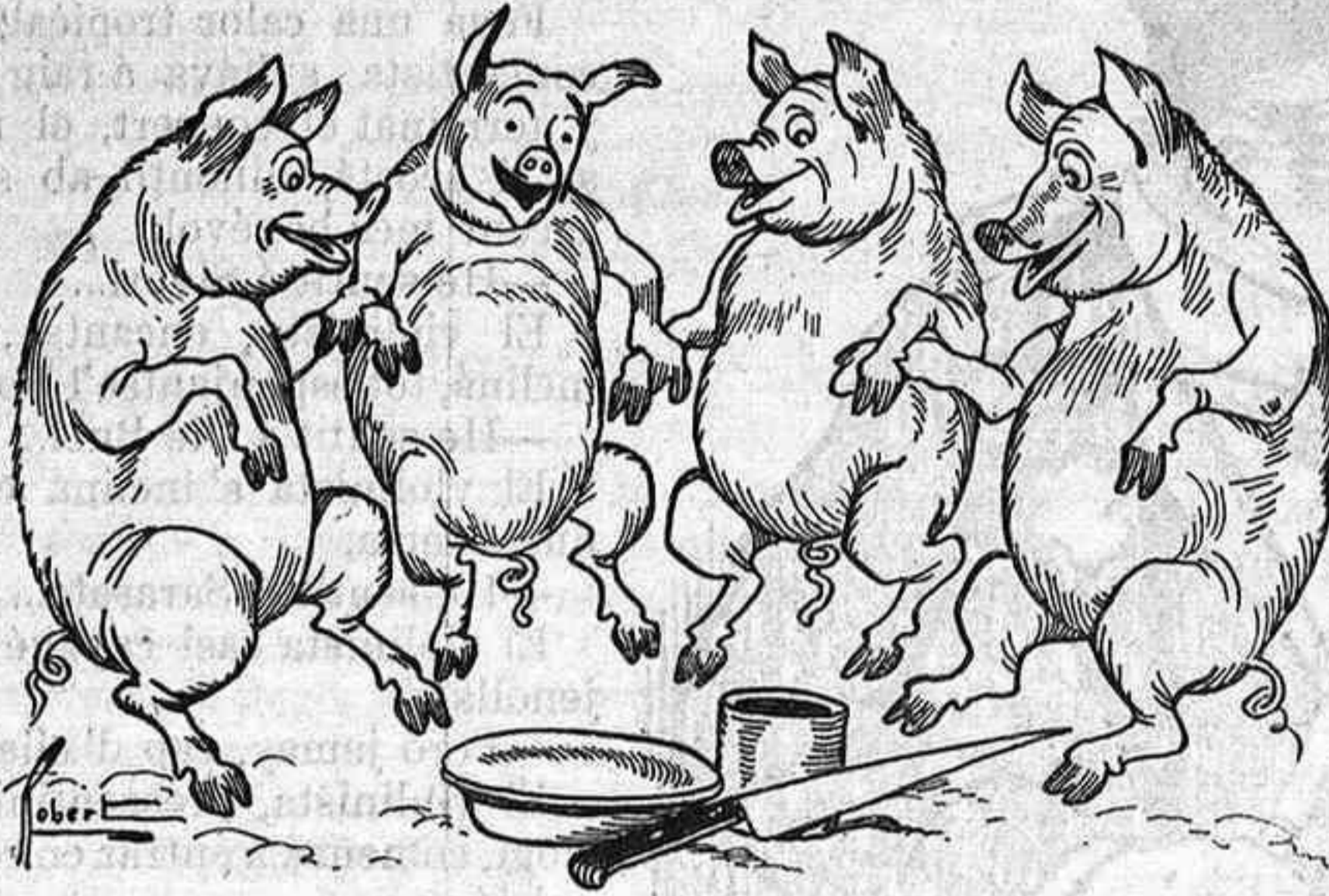
- 1.ª XARADA.—Ro-sa.
- 2.ª ANAGRAMA.—Anton—Notan.
- 3.ª TARJETA.—La Tempranica.—La Tosca.
- 4.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—Freginals.
- 5.ª GEROGLÍFICH.—Un cistell d' ous.

OBSERVACIÓ JUSTA

—Contra la anarquia... Está molt bé; pero aquest se-
nyor hauria de comensar per rebelarse contra l' anarquia
d' enganxar papers á las socas dels arbres.

NOTAS CÓMICAS

—Benehit siga 'l dejuni,
que al fi 'ns deixan respirar.
¡Visca, visca la Quaresma
y la huelga general!

—Ja son ben frescas aquestas bailarinas?
—Y tal, donal No veus que la granota no es
carn ni peix y tothom ne menja ara; per xó 'n
pelém dia per altre.

—Vols dir, minyó, que no hi poseu xicoyra en aquest
café? El veig molt negre...
—Fill meu, en aquest mon si que todo es según el co-
lor del cristal con que se mira.

TRENCA-CAPS

XARADAS

I

IDILI

Mira tú, quina *hu-dos-quart*
tan hermosa y tan serena.
¿No t'apar hermosa nena
sentí una veu de sirena
diguentnos que 'ns hem d'aymar?
Es tant, pro tant, lo que 't vull,
que *dos-girada* y *tercera*
me causas tan encisera

perque mon cor considera
que 'l se hermosa 't dona orgull.
Tres qui millor qu'á n'á mí
pots dar ton amor m'aymía?
¡Ay *Total!* quin goig tindria
si á tos llabis algun día
ton cor fés esclatá un sí.

DOS DEL TERRÓS

II

Temps de verb es la *primera*,
una lletra es la *segona*,
musical es la *tercera*
y el *Total* un poble dona.

MIQUEL SERRATS Y CAMPS

TRENCA-CLOSCAS

GALO S. POUS

Formar ab aquestas lletres degudament combinadas
el títul d' una aplaudida sarsuela.

A. CARARACH

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9.—Nom d' home (diminutiu).
- 1 4 3 2 5 4 8 9.—Te alas
- 9 4 3 2 9 8 7.—Nom d' home.
- 1 2 3 4 5 2.—Joch.
- 6 8 5 4 9.—Tothom ne té.
- 9 4 3 2.—En el mar.
- 6 2 9.—En las tabernas.
- 5 4.—Negació.
- 1.—Consonant.

MUSOLUS

GEROGLÍFICH

QUIM

Esteva

M S

N osdt N

MOTA

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Edicions Populars

TARTARÍN DE TARASCÓ

DE **ALFONS DAUDET** **TRADUCCIÓ PER SANTIAGO RUSIÑOL**

Un tomo de mes de 250 planas, 1 pesseta

Tomos sortits de las edicions populars

ANANT PEL MON	Ptas. 1 (Agotat)
EL MISTIC	, 1 id.
ORACIONS	, 1
ELS JOCS FLORALS DE CANPROSA	, 1
EL BON POLICIA (2. ^a edició).	, 1
MONOLECS	, 1
FULLS DE LA VIDA.	, 1

AVIAT SORTIRÁ

LA BONA GENT. . . . . , 1

Obra nova
LA CARN

QUADRO DRAMÁTICH

PER J. BURGAS

Ptas. 1

NOVEDAD

CULTURA ESPAÑOLA
REVISTA TRIMESTRAL

Un tomo . . . . . Pesetas 5
Suscripción: Un año . . . . . , 10

COLECCIÓN DIAMANTE (edición López)

TOMO 99

TEATRO RÁPIDO POR JACINTO BENAVENTE
Un tomo, 2 reales

DINTRE DE POCHS DIAS

Odas Serenas y Novas Baladas

PER APELES MESTRES

Preu 1 pesseta

DISSAPTE, DÍA 10

Número Extraordinari

D' ACTUALITAT PALPITANT

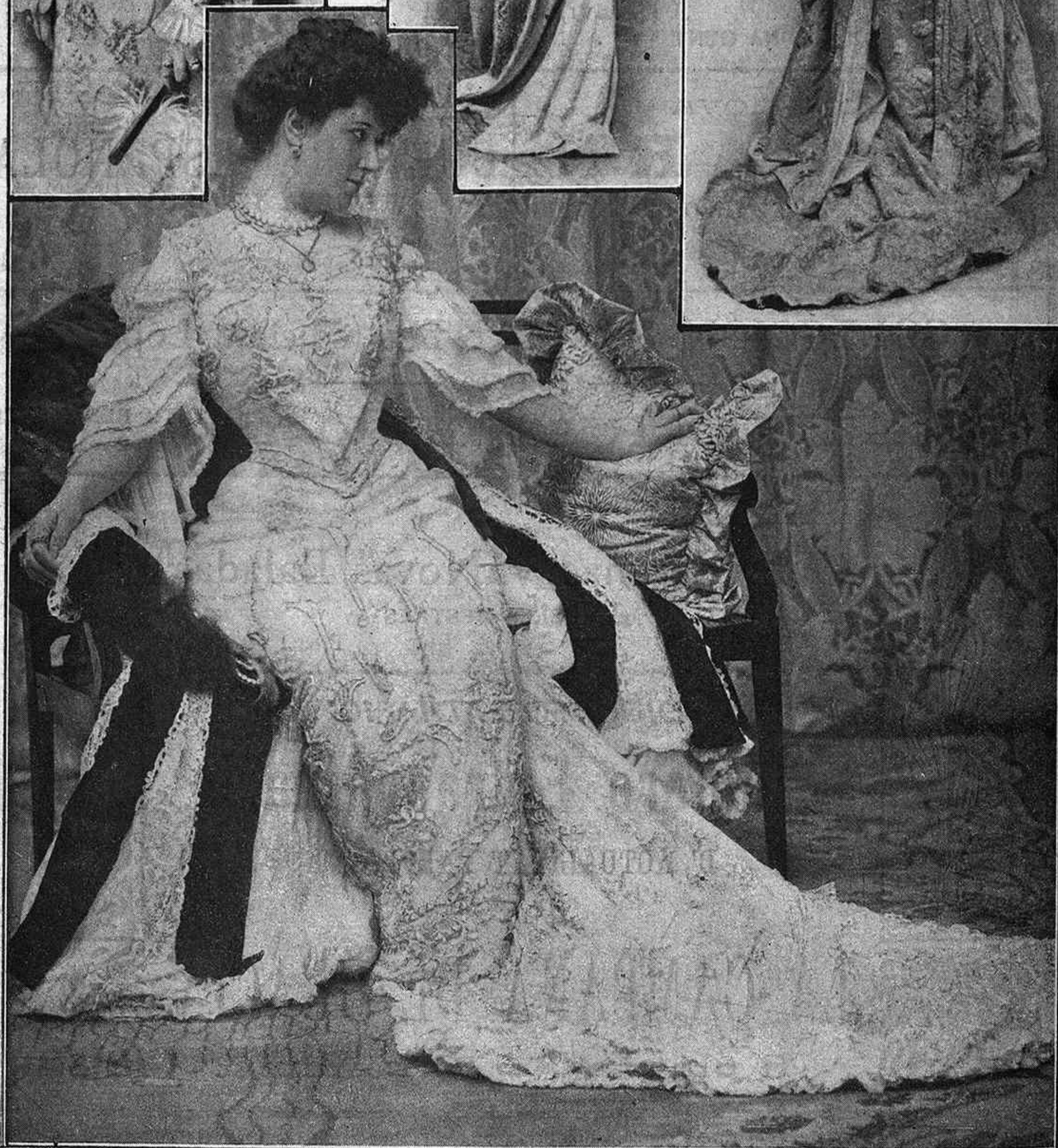
DE

LA CAMPANA DE GRACIA

8 planas — 10 céntims

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuu ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

ACTUALITAT TEATRAL

TINA DI LORENZO

Famosa actriu italiana que ha de debutar demà al teatro de *Novedats*.